

Vabariigi Valitsuse määruse „Tsiviiltoetuse registri põhimäärus“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsuse 13. oktoobri 2016. aasta määrus nr 112 „Tsiviiltoetuse registri põhimäärus“ (edaspidi *kehtiv määrus*) muutub kehtetuks 1. oktoobril 2026, kui jõustub kriisiolukorra ja riigikaitse seadus (edaspidi *KORKS*). KORKSiga tunnistatakse kehtetuks riigikaitseseadus, mille § 82¹⁴ lõike 4 alusel on kehtestatud kehtiv määrus. Volitusnormi kehtetuks tunnistamise korral muutuvad kehtetuks selle alusel antavad määrused, seetõttu kehtestatakse käesoleva eelnõuga uus määrus.

Kehtivas põhimääruks kasutatakse töötamise registrit (edaspidi *TÖR*) andmekoosseisu ja andmevahetuse sätestes riigikaitseseadusest pärinevat terminit „riigikaitseline töökohustus“, samuti „riigikaitseülesanne“. KORKSiga kujundatakse senine riigikaitseülesannete ja riigikaitseline töökohustusega ameti- ja töökohtade süsteem ümber ning võetakse kasutusele terminid „kriisiülesanne“ ka „kriisiülesandega ameti- ja töökoht“.

Eelnõuga ajakohastatakse tsiviiltoetuse registri (edaspidi *TTR*) andmekoosseis ja andmevahetust käsitlevad sätted ning sätestatakse TTRi ja TÖRi vaheline andmevahetus KORKSi §-s 85 sätestatud taustakontrolli teenuse toimimise tagamiseks. Oluline on märkida, et taustakontrolli andmeid ei kanta TTRi, vaid TTRist saadakse infot nende asutuste ja isikute kohta, kellel on õigus märkida kriisiülesandega ameti- ja töökohti ning kellel on vastavad riskianalüüsid ja plaanid kinnitatud.

Eelnõuga ei looda uusi kriisiülesandega ameti- või töökohtade määramise ega taustakontrolli kohustusi. Need kohustused ja nende rakendamise alused tulenevad KORKSist ja selle rakendusaktidest. Eelnõuga ei kaasne ettevõtjatele, vabaihendustele ega inimestele täiendavat halduskoormust.

Määrus kehtestatakse KORKS § 135 lõike 3 alusel. See norm volitab Vabariigi Valitsust kehtestama tsiviiltoetuse registri põhimääruse ning sätestama selles muu hulgas registri täpse andmekoosseisu, andmete registrisse kandmise ja väljastamise korra ning andmeandjad ja nendelt saadavad andmed. Eelnõuga kavandatud muudatused kuuluvad volitusnormi reguleerimisalasse.

Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kaitseministeeriumi õigusosakond (oigusloome@kaitseministeerium.ee) koostöös Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse teenistujatega. Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Luisa Keelelahenduste eesti keele vanemtoimetaja Tiina Alekõrs (tiina@luisa.ee).

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679 (isikuandmete kaitse üldmäärus).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb viiest peatükist ja 42 paragrahvist.

Võrreldes seni kehtiva TTR põhimäärusega, tehakse TTR põhimääruses terminoloogilised täpsustused, mis tulenevad kriisiolukorra ja riigikaitse seadusest. Lisaks sätestatakse KORKS-i § 135 lõike 4 punktist 1 tulenevat kaasvastutavate ja volitatud töötajate ülesanded ning lähtuvalt KORKS-i taustakontrolli ning kriisiülesandega ameti- ja töökohtade regulatsioonile, on täpsustatud ka § 25 ja 29 andmeid.

Järgnevalt antakse ülevaade eelnõu peatükkide ja paragrahvide sisust.

1. peatükk. Üldsätted

Eelnõu esimene peatükk koosneb neljast paragrahvist, milles sätestatakse peale TTR-i ametliku nime ka TTR-i vastutav töötaja ja volitatud töötaja, TTR-i pidamise eesmärk ning registriandmete õiguslik tähendus.

Eelnõu §-ga 1 sätestatakse registri ametlik lühend *TTR* ja selle ingliskeelne täisnimetus Register of Civil Assets.

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse TTR-i pidamise eesmärk. TTR-i eesmärk on koondada ja hoida tsiviilkriisi lahendamiseks ja riigikaitseks vajalike vahendite, asutuste ja isikutega seotud andmeid, sealhulgas pidada arvestust mobilisatsiooniks ja riigikaitseks vajalike materiaalsete vahendite, vastuvõtva riigi toetuse osutamiseks vajalike vahendite ning tsiviil-sõjaliseks koostööks vajalike vahendite üle, kriisiolukorra ja muude sündmuste lahendamiseks vajalike vahendite üle, samuti elutähtsa teenuse osutajate ning kriisiülesandega ameti- ja töökohtade määramise õigusega isikute ja asutuste üle ning asjade sundkasutusse võtmise ja sundvõõrandamise, ühekordsete kriisiülesannete ning tegevusvaru üle.

Andmete koondamine ühte registrisse hõlbustab vastuvõtva riigi toetuse osutamist, asja sundkasutusse võtmise ja sundvõõrandamise määramist ja arvestuse pidamist kriisiolukorra lahendamiseks ja riigikaitseks vajalike vahendite ning mobilisatsiooniks vajalike materiaalsete vahendite üle, samuti andmete kogumist ning kättesaadavaks tegemist seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks ja nõuete järgimise soodustamiseks.

Eelnõu §-ga 3 sätestatakse TTR-i vastutavad ja kaasvastutavad töötajad ning volitatud töötajad. TTR-i vastutavad töötajad on Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus (edaspidi *RKIK*) ja Päästeamet (edaspidi *PäA*), nagu tuleneb ka KORKS § 135 lõikest 2. TTR-i volitatud töötajad on Kaitseressursside Amet (edaspidi *KRA*), Kaitsevägi, Riigikantselei, AS Eesti Varude Keskus (edaspidi *EVK*) ning elutähtsa teenuse toimepidevuse korraldaja või tema kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse § 82 lõike 4 alusel määratud asutus. Volitatud töötaja määramisel võeti arvesse kõnesolevate asutuste ülesandeid. RKIK-i ja PäA kui TTR-i vastutavate töötajate roll on seotud RKIK-i ja PäA ülesandega koguda ja talletada TTR-ile vajalikku teavet. EVK roll tuleneb KORKS § 135 lõike 1 punktist 4 ja on seotud arvestuse pidamisega riigi tegevusvaru üle. Andmekogu põhimääruses sätestatud kohustus nimetada andmekogu vastutav töötaja on fikseeritud AvTS § 43⁵ lõikes 1, mille kohaselt sätestatakse andmekogu põhimääruses andmekogu pidamise kord, sealhulgas andmekogu vastutava töötaja (haldaja) õigused ja kohustused, andmekogusse kogutavate andmete koosseis, andmeandjad ning vajaduse korral muud andmekogu pidamisega seotud korraldusküsimused. Elutähtsat teenust korraldava asutuse volitused TTR-i andmete töötlemisel piirduvad käesoleva määruse §-s 26 sätestatud ulatusega (elutähtsa teenuse osutaja andmed). Andmekogu vastutav töötaja vastutab andmekogu haldamise seaduslikkuse ja andmekogu arendamise eest. Vastutava ja volitatud töötaja õigused ja kohustused on täpsemalt kehtestatud AvTS §-ga 43⁴, mille kohaselt korraldab vastutav töötaja andmekogu kasutuselevõtmist, teenuste ja andmete haldamist ning vastutab andmekogu haldamise seaduslikkuse ja andmekogu arendamise eest. Volitatud töötaja on kohustatud tagama andmekogu turvalisuse ning täitma vastutava töötaja juhiseid

andmete töötlemisel ja andmekogu majutamisel. Konkreetsed ülesanded ja kohustused kehtestatakse asutuses peadirektori käskkirjaga.

Lõike 2 eesmärk on sätestada vastutava töötleja ülesanded oma valdkonna piires infosüsteemi pidamisel, andmete töötlemisel ning infosüsteemi kasutamise ja arendamise korraldamisel. Ülesannete sätestamine on vajalik vastutuse ja pädevuse selgeks määratlemiseks ning selle tagamiseks, et infosüsteemi kasutamine ja selles töödeldavate andmete töötlemine toimuks õigusaktidest, infosüsteemi kasutamise korrast ning andmekaitse- ja infoturbenõuetest tulenevate kohustuste kohaselt.

Lõike 2 punkti 1 kohaselt on vastutava töötleja ülesanne tagada infosüsteemi pidamine õigusaktides ja infosüsteemi kasutamise korrast sätestatud nõuete kohaselt. Sätte eesmärk on määratleda vastutava töötleja üldine korralduslik vastutus infosüsteemi nõuetekohase toimimise eest oma valdkonna piires. Vastutav töötleja peab tagama, et infosüsteemi kasutamine, andmete töötlemine ning infosüsteemi haldamisega seotud tegevused vastaksid kohaldatavatele õigusnormidele ja infosüsteemi kasutamise korrale.

Lõike 2 punkti 2 kohaselt peab vastutav töötleja rakendama koostöös volitatud töötlejaga töödeldavate andmete käideldavuse, tervikluse ja konfidentsiaalsuse tagamiseks asjakohaseid organisatsioonilisi, füüsilisi ja infotehnoloogilisi turvameetmeid. Sätte eesmärk on tagada andmete ning neid töötleva infosüsteemi piisav turvalisuse tase. Turvameetmete rakendamisel tuleb lähtuda töödeldavate andmete laadist, töötlemise eesmärgist ja ulatusest ning andmete töötlemisega kaasnevatest riskidest. Vastutava ja volitatud töötleja koostööpõhimõtte rõhutamise on vajalik, kuna infosüsteemi tehniline haldamine ja andmete töötlemise korraldus võivad olla jaotatud erinevate isikute vahel.

Lõike 2 punkti 3 kohaselt vastutab vastutav töötleja isikuandmete nõuetekohase töötlemise eest. Sätte eesmärk on selgelt määratleda vastutava töötleja vastutus isikuandmete töötlemise õiguspärasuse ja nõuetekohasuse tagamisel. Vastutav töötleja peab tagama, et isikuandmeid töödeldakse üksnes õiguslikul alusel, kindlaksmääratud eesmärkidel ning kooskõlas kohalduvate andmekaitse-nõuetega. Seejuures ei välista vastutava töötleja vastutus vajadust korraldada asjakohaselt ülesanded ja kohustused volitatud töötlejaga.

Lõike 2 punkti 4 kohaselt on vastutava töötleja ülesanne määrata ja hallata oma valdkonnaga seotud kasutajate juurdepääsuõigusi ja kasutajarolle vastavalt infosüsteemi kasutamise korrale ning oma pädevusele. Sätte eesmärk on tagada, et juurdepääs infosüsteemile ja selles töödeldavatele andmetele oleks antud üksnes selleks õigustatud isikutele ning ulatuses, mis on vajalik nende tööülesannete täitmiseks. Juurdepääsuõiguste ja kasutajarollide määramisel tuleb lähtuda kasutaja ülesannetest, pädevusest ja vajadusest pääseda ligi konkreetsetele andmetele või infosüsteemi funktsioonidele.

Lõike 2 punkti 5 kohaselt peab vastutav töötleja oma pädevuse piires teostama järelevalvet infosüsteemi kasutamise ja andmete kvaliteedi üle. Sätte eesmärk on tagada infosüsteemi kasutamise nõuetekohasus ning selles sisalduvate andmete asjakohasus, täpsus ja ajakohasus. Järelevalve võimaldab tuvastada infosüsteemi kasutamise või andmete kvaliteediga seotud puudused ning korraldada nende kõrvaldamise oma pädevuse piires.

Lõike 2 punkti 6 kohaselt korraldab vastutav töötleja oma valdkonnaga seotud infosüsteemi funktsionaalsuse ja andmekoosseisu sisulist arendamist koostöös volitatud töötleja ja teiste asjaomaste osapooltega. Sätte eesmärk on tagada, et infosüsteemi funktsionaalsus ja selles töödeldavate andmete koosseis vastaksid valdkonna sisulistele vajadustele ja õigusaktidest tulenevatele nõuetele. Vastutav töötleja vastutab eelkõige arenduste sisulise vajaduse ja

eesmärgi määratlemise eest, samal ajal kui tehniliste lahenduste väljatöötamine ja rakendamine toimub koostöös volitatud töötleja ning vajaduse korral teiste asjaomaste osapooltega.

Lõike 2 punkti 7 kohaselt korraldab ja koordineerib vastutav töötleja oma valdkonnas vajalike andmete vahetamist teiste asjaomaste andmekogude ja infosüsteemidega ning osaleb vajaduse korral vastavate andmevahetuslepingute sõlmimisel. Sätte eesmärk on tagada andmevahetuse korraldamine viisil, mis toetab infosüsteemi eesmärgipärast kasutamist ning väldib põhjendamatut dubleerimist ja andmete korduvat kogumist. Andmevahetuse korraldamisel tuleb tagada selle õiguslik alus, andmete koosseisu ja kasutamise eesmärgi selgus ning asjakohased turva- ja andmekaitsevenõud. Vajaduse korral vormistatakse andmevahetusega seotud õigused ja kohustused andmevahetuslepinguga.

Lõike 2 punkti 8 kohaselt peab vastutav töötleja tegema koostööd teiste asutuste ja isikutega ning tagama oma pädevuse piires infosüsteemi kasutamise ja andmete töötlemise koordineerituse. Sätte eesmärk on tagada infosüsteemi toimimisega seotud tegevuste kooskõlastatus olukordades, kus infosüsteemi kasutamine, arendamine või selles sisalduvate andmete töötlemine puudutab mitut asutust, organisatsiooni või muud asjaomast isikut. Koostöö- ja koordineerimiskohustus aitab tagada infosüsteemi ühtse korralduse ning vähendada ülesannete, tegevuste ja vastutuse kattuvusest või ebaselgusest tulenevaid riske.

Lõikes 3 loetletakse RKIK täiendavad ülesanded, mis ei ühti PÄA ülesannetega, sest RKIKi vastutusala osakaal on antud registri puhul oluliselt suurem ja ulatuslikum. RKIK ülesanne on lisaks lõikele 2 registri juurdepääsuõiguste haldamine, mis hõlmab muu hulgas kasutaja õiguste andmist, muutmist ja lõpetamist ning kasutajarollide määramist vastavalt kasutaja ülesannetele ja pädevusele. Täpsemad tingimused ja kord nähakse ette infosüsteemi kasutamise korras. Samuti on ülesandeks andmevahetuse korraldamine ja koordineerimine, mis hõlmab muu hulgas andmevahetuse vajaduse ja ulatuse kindlaksmääramist, koostöö korraldamist asjaomaste andmekogude ja infosüsteemide vastutavate töötlejate või muude pädevate isikutega ning vajaduse korral andmevahetuse tehniliste ja korralduslike lahenduste kavandamist.

Lõikes 4 sätestatakse registri kaasvastutavad töötlejad ning lõikes 5 nende ülesanded. Kuigi registris on isikuandmete osakaal minimaalne, siis tuleb sellegi poolest põhimääruses reguleerida ka kaasvastutavad töötlejad ning nende ülesanded. Kaasvastutavateks töötlejateks on samuti Riigi Kaitseinvesteeringute keskus ja Päästeamet. Sätte eesmärk on tagada kaasvastutavate töötlejate koordineeritud tegevus isikuandmete töötlemisel ning vältida olukorda, kus kaasvastutuse tõttu jääks isikuandmete kaitse nõuete täitmine töötlejate vahel ebapiisavalt korraldatuks või vastutuse jaotuse tõttu ebaselgeks.

Kaasvastutavad töötlejad määravad isikuandmete töötlemise eesmärgid ja vahendid ühiselt ning peavad oma tegevuses tagama isikuandmete töötlemise vastavuse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2016/679 (isikuandmete kaitse üldmäärus). Kaasvastutavate töötlejate koostöö on vajalik eelkõige selleks, et isikuandmete kaitse nõuete täitmine oleks tagatud terviklikult ja sõltumata sellest, millise kaasvastutava töötleja tegevusega konkreetne töötlemistoiming vahetult seotud on.

Sättes nimetatud koostöökohustus hõlmab muu hulgas koostööd andmesubjekti õiguste tagamisel. See tähendab, et kaasvastutavad töötlejad peavad korraldama oma tegevuse selliselt, et andmesubjektil oleks võimalik oma isikuandmete kaitse üldmäärusest tulenevaid õigusi tõhusalt kasutada. Selleks tuleb kaasvastutavatel töötlejatel vajaduse korral kokku leppida taotluste menetlemise, teabe edastamise ja vastamise ning muude andmesubjekti õiguste kasutamisega seotud ülesannete jaotus.

Samuti hõlmab koostöökohustus isikuandmetega seotud rikkumistest teavitamist. Kaasvastutavad töötlejad peavad tagama asjakohase teabe liikumise ning koostöö isikuandmetega seotud rikkumise tuvastamisel, selle mõju hindamisel ja õigusaktidest tulenevate teavitamiskohustuste täitmisel. Selline korraldus võimaldab hinnata rikkumise asjaolusid tervikuna ning tagada vajaduse korral pädeva järelevalveasutuse ja andmesubjekti õigeaegse teavitamise.

Kaasvastutavate töötlejate koostöökohustus hõlmab vajaduse korral ka andmekaitsealase mõjuhinnangu koostamist. Kui kavandata või toimuv isikuandmete töötlemine toob isikuandmete kaitse üldmääruse kohaselt tõenäoliselt kaasa suure ohu füüsiliste isikute õigustele ja vabadustele, tuleb andmekaitsealase mõjuhinnangu koostamisel teha koostööd sellises ulatuses, mis võimaldab hinnata töötlemisega kaasnevaid riske terviklikult ning kavandada nende maandamiseks asjakohased meetmed.

Säte ei muuda isikuandmete kaitse üldmäärusest tulenevaid kaasvastutavate töötlejate kohustusi ega piira nende vastutust isikuandmete töötlemise nõuete järgimise eest. Sätte eesmärk on täpsustada kaasvastutavate töötlejate omavahelise koostöö vajadust ning tagada, et isikuandmete kaitsega seotud ülesannete täitmine oleks praktikas koordineeritud.

Kaasvastutavate töötlejate koostöö täpsem korraldus võib vajaduse korral olla kindlaks määratud kaasvastutavate töötlejate vahelises kokkuleppes. Sellises kokkuleppes saab muu hulgas täpsustada andmesubjekti õiguste tagamise, rikkumistest teavitamise ja andmekaitsealase mõjuhinnangu koostamisega seotud ülesannete jaotust. Selline ülesannete jaotus ei mõjuta andmesubjekti õigusi ega välista õigusaktidest tulenevat vastutust.

Lõigetes 6 ja 7 on loetletud registri volitatud töötlejad ning nende ülesanded. Sätte eesmärk on täpsustada volitatud töötleja rolli ja ülesandeid registri tehnilisel haldamisel ning tagada vastutava ja volitatud töötleja ülesannete selge jaotus. Volitatud töötleja tegutseb registri pidamisel vastutava töötleja juhiste alusel ning täidab talle pandud ülesandeid ulatuses, mis on vajalik registri nõuetekohaseks ja turvaliseks toimimiseks.

Punktis 1 sätestatakse volitatud töötleja kohustus rakendada koos vastutava töötlejaga andmete turvalisuse tagamiseks asjakohaseid turvameetmeid. Kohustuse eesmärk on tagada registris töödeldavate andmete konfidentsiaalsus, terviklus ja käideldavus ning vähendada andmete juhusliku või ebaseadusliku hävimise, kaotsimineku, muutmise, lubamatu avalikustamise või muu lubamatu töötlemise ohtu. Turvameetmete valikul tuleb arvestada registri olemust, töödeldavate andmete liiki ja mahtu, töötlemisega kaasnevaid riske ning tehnoloogia arengut.

Volitatud töötleja ülesanne on eelkõige rakendada neid tehnilisi ja korralduslikke meetmeid, mis kuuluvad tema pädevusse ja on vajalikud registri tehnilise toimimise ning andmete turvalisuse tagamiseks. Vastutava töötlejaga koostöö tähendab muu hulgas turvameetmete kavandamist, rakendamist ja vajaduse korral ajakohastamist ning turvariskidele reageerimist.

Punktis 2 sätestatakse volitatud töötleja ülesanne teostada andmete tehnilist varundamist ja säilitada süsteemseid logisid. Ülesande eesmärk on tagada registris olevate andmete taastamise võimalus tehnilise rikke, andmekao või muu registri toimimist mõjutava sündmuse korral ning võimaldada registris tehtud toimingute ja süsteemi toimimise järelkontrolli.

Varundamise korraldamisel tuleb tagada varukoopiate nõuetekohane kaitse, säilitamine ja vajaduse korral taastatavus. Süsteemsete logide säilitamine peab võimaldama tuvastada ja analüüsida registri kasutamist ning tehnilisi sündmusi ulatuses, mis on vajalik registri turvalisuse ja nõuetekohase toimimise tagamiseks. Varukoopiate ja logide säilitamise tähtsajad

ning tehnilised ja korralduslikud nõuded määratakse kindlaks kohaldatavate õigusaktide ja registri kasutamise või haldamise korraga.

Punktis 3 sätestatakse volitatud töötleja ülesanne teha vastutavale töötlejale ettepanekuid registri tehniliseks ajakohastamiseks ja arendamiseks. Volitatud töötleja puutub registri tehnilise haldamise käigus vahetult kokku registri tehnilise toimimise, võimalike puuduste ja arendusvajadustega. Seetõttu on põhjendatud anda volitatud töötlejale ülesanne juhtida vastutava töötleja tähelepanu tehnilistele vajadustele ning teha ettepanekuid registri töökindluse, turvalisuse, kasutatavuse ja muu tehnilise toimivuse parandamiseks.

Säte ei anna volitatud töötlejale iseseisvat otsustusõigust registri sisulise või tehnilise arendamise üle. Registri arendamist puudutavad otsused tehakse vastutava töötleja pädevuse piires ning volitatud töötleja osaleb nende ettevalmistamisel ja elluviimisel vastutava töötleja antud juhiste kohaselt.

Punktis 4 sätestatakse volitatud töötleja kohustus tagada koos vastutava töötlejaga registri pidamine õigusaktides sätestatud nõuete kohaselt. Sätte eesmärk on rõhutada, et registri nõuetekohane pidamine eeldab vastutava ja volitatud töötleja koostööd ning volitatud töötleja ülesannete täitmine ei saa toimuda eraldi registri suhtes kehtivatest õiguslikest nõuetest.

Volitatud töötleja peab talle antud ülesannete täitmisel järgima registri pidamisele kohalduvaid õigusakte ning vastutava töötleja õiguspäraseid juhiseid. Koostöökohustus hõlmab muu hulgas registri tehnilise toimimise, andmete töötlemise, turvalisuse ja muude volitatud töötleja pädevusse kuuluvate küsimuste nõuetekohast korraldamist.

Sätte sõnastus „koos vastutava töötlejaga“ ei tähenda, et volitatud töötlejale läheks üle vastutava töötleja õigusaktidest tulenev üldine vastutus registri pidamise eest. Ülesannete ja vastutuse jaotus tuleneb kohaldatavast õigusest ning vastutava ja volitatud töötleja vahelisest suhtest.

Punktis 5 sätestatakse volitatud töötleja vastutus tema poolt registris tehtud toimingute õiguspärasuse eest. Sätte eesmärk on tagada, et volitatud töötleja vastutaks oma tegevuse eest ning et registris tehtavad toimingud vastaksid õigusaktidele, vastutava töötleja juhistele ja volitatud töötlejale antud pädevusele.

Volitatud töötleja vastutab eelkõige nende registris tehtud toimingute eest, mida ta ise teeb või mille tegemise eest ta oma ülesannete täitmisel vastutab. See hõlmab muu hulgas kohustust järgida juurdepääsuõigusi, registri kasutamise korda, turvanõudeid ning vastutava töötleja antud õiguspäraseid juhiseid.

Punktis 5 sätestatud vastutus ei välista ega asenda vastutava töötleja õigusaktidest tulenevat vastutust. Samuti ei saa volitatud töötleja vastutuse sätestamisega kõrvale kalduda isikuandmete kaitse üldmäärusest või muudest kohaldatavatest õigusnormidest tulenevast vastutuse jaotusest. Kui registris töödeldakse isikuandmeid, tuleb volitatud töötlejal oma ülesannete täitmisel järgida isikuandmete kaitse nõudeid ning tegutseda üksnes vastutava töötleja antud juhiste ja oma pädevuse piires.

2. peatükk. Registri ülesehitus

Eelnõu teine peatükk koosneb kolmest paragrahvist, milles käsitletakse registri ülesehitust ja pidamist.

Eelnõu §-ga 4 sätestatakse registri pidamine ja ülesehitus. Lõike 1 kohaselt on register ühetasandiline ja sellel puuduvad alamregistrid. Lõikes 2 on loetletud registri koosseis. Register

koosneb järgmistest osadest: 1) digitaalsest registrist, milles on registri pidamise eesmärgi täitmiseks olev ajakohane teave; 2) digitaalsest kandraamatust, mis on digitaalsel kujul salvestatud andmete kogum, millest saab teha loetavas vormis kättesaadavaks kõigi tehtud registrikannete andmed, nende tegemise aeg ja tegija, nende aluseks olevate dokumentide andmed, nende tegemisega seotud kirjavahetuse andmed ning registrikande teadete avaldamise kuupäevad; 3) digitaalsest geoinfosüsteemist. HNS-i registriga võrreldes hõlmab TTR ka digitaalset geoinfosüsteemi, mis on ruumiliste andmete töötlemise ja analüüsimise automatiseeritud süsteem ning võimaldab muu hulgas vaadata erineva teabega kaardikihte ja lisada kaardikihtidele valikuliselt teavet kasutaja vajaduste järgi. Digitaalne geoinfosüsteem on registri kasutajaliides, mis kuvab registriandmed kaardile.

Lõike 3 kohaselt on TTR riigi infosüsteemi osa ja TTR-i toimimise eeldus on andmevahetus teiste riiklike andmekogudega. Seetõttu on TTR liidestatud infosüsteemide andmevahetuskihiga (edaspidi *X-tee*).

Eelnõu §-ga 5 kehtestatakse TTR-i pidamise turvameetmed. Lõikega 1 sätestatakse, et registri turbeviis on tuumikturbe ning registri pidamisel rakendatakse Eesti infoturbestandardist tulenevaid nõudeid. Sätte eesmärk on tagada registri turvalisuse süsteemne korraldamine ning registri pidamisel asjakohaste infoturbenõuete järgimine. Tuumikturbe rakendamine tähendab, et registri turbe korraldamisel lähtutakse registri ülesannetest, töödeldavate andmete iseloomust ja nendega seotud riskidest ning rakendatakse vajalikud turvameetmed.

Viide Eesti infoturbestandardile tagab, et registri pidamisel arvestatakse riigis kehtivate infoturbe põhimõtete ja nõuetega. Nõuete rakendamise eesmärk on vähendada registri turvariske ning tagada registriandmete nõuetekohane töötlemine.

Lõikega 2 sätestatakse, et registriandmete kaitsmiseks rakendatakse organisatsioonilisi, füüsilisi ja infotehnoloogilisi meetmeid. Organisatsioonilised meetmed hõlmavad muu hulgas registri kasutamise ja juurdepääsu korraldamist, vastutuse ja ülesannete määramist ning turvanõuete kehtestamist. Füüsiliste meetmete eesmärk on kaitsta registri pidamiseks kasutatavaid ruume, seadmeid ja andmekandjaid. Infotehnoloogilised meetmed hõlmavad näiteks kasutajate autentimist, juurdepääsuõiguste haldamist, süsteemide turvaseadistusi, andmete varundamist ja turvasündmuste jälgimist.

Lõikega 3 piiratakse registriandmete sisestamise, parandamise ja muutmise õigust. Vastav õigus antakse üksnes isikule, kellel on seda vaja teenistus- või töökohustuste täitmiseks. Sätte eesmärk on rakendada vähima vajaliku juurdepääsu põhimõtet. Registriandmete muutmise õigus peab olema seotud isiku tegelike tööülesannetega ning seda ei anta ulatuslikumalt, kui ülesannete täitmiseks vajalik. Selline korraldus vähendab registriandmete volitamata muutmise ja väärkasutuse riski ning võimaldab määratleda isikute vastutuse registritoimingute tegemisel.

Lõikega 4 sätestatakse kohustus salvestada teave registris tehtud toimingute kohta. Toimingute kohta teabe säilitamine võimaldab tuvastada registri kasutamist ja andmetega tehtud toiminguid ning toetab võimalike rikkumiste või turvaintsidentide avastamist ja uurimist. Samuti võimaldab logimine kontrollida, kas registriandmetega seotud toimingud on tehtud õiguspäraselt ja vastava õigusega isiku poolt.

Lõike 3 kohaselt kasutatakse registriandmete kaitseks organisatsioonilisi, füüsilisi ja infotehnoloogilisi turvameetmeid.

Lõikega 4 sätestatakse, et andmete sisestamise, parandamise ja muutmise õigus antakse vaid isikule, kellel on seda vaja teenistus- ja töökohustuste täitmiseks. Registriandmete kasutamise

õiguse annab TTR-i vastutav töötleja. Andmeid selle kohta, kes ja millal andmeid kasutas, säilitatakse tarkvaraliselt registri logifailidena. Andmete õiguspärase kasutamise seisukohalt on väga oluline logifaile säilitada. Andmeid töötlev isik on kohustatud registriandmete töötlemisel teatavaks saanud andmeid saladuses hoidma. TTR-i vastutava ja volitatud töötleja selline kohustus on sätestatud avaliku teenistuse seaduse §-s 55. Hoolimata asjaolust, et andmete esitaja registris on andmed avalikud, ei avalikustata TTR-is neid samal viisil nagu andmete esitaja andmekogus.

3. peatükk. Registrisse kantavad andmed

Eelnõu kolmandas peatükis loetletakse registrisse kantavad andmed. Kuivõrd kõnesolevate andmete loetelu on pikk ja koosneb omakorda alaliigitustest, on andmete loetelu õiguselguse mõttes esitatud paragrahvidena, mistõttu kolmas peatükk koosneb 22 paragrahvist.

Eelnõu §-ga 6 kehtestatakse pooled, kes peavad määrama asutuses vastuvõtva riigi toetuse (ingl Host Nation Support, edaspidi *HNS*) eest vastutava kontaktisiku ja edastama tema andmed. Kuna TTR täidab senise HNS-i registri ülesandeid, on kõik HNS-i andmed olulised ja vajalikud. HNS-i planeerimine ja osutamine eeldab paljude osaliste omavahelist lävimist, mille tulemusel moodustub valdkonnapõhine võrgustik. TTR-is on selle võrgustiku osaliste andmed nähtavad, et osalised teaksid, kelle poole vajaduse korral pöörduda. Tekkinud kontaktiõend on kordumatu, sest enamiku sellega seotud ametnike kontaktandmed ei ole teistele osalistele muidu kättesaadavad.

Olulised andmed on asutuse esindaja nimi, ametikoht, kontaktandmed ja isikukood, mille alusel saab kiiresti lubada sissepääsu mitmesugustele objektidele, näiteks Kaitseväe väeosadesse. Samuti on oluline märge NATO salastatud teabele juurdepääsu sertifikaadi (ingl NATO Secret Security Clearance) olemasolu kohta, et teha kindlaks, kas isikul on õigus pääseda ruumidesse, kus kasutatakse NSWAN-arvutit NATO salastatud teabe töötlemiseks.

Vastuvõtva riigi toetuse kontaktisikud on praegu näiteks:

- 1) Kaitseministeeriumi ametnikud;
- 2) Kaitseväe ametnikud;
- 3) Eesti HNS-i juhtkomitee liikmed;
- 4) rahvuslike territoriaalsete juhtide komitee Eesti esindaja (ingl National Territorial Commanders Committee).

Lisaks võib olenevalt vajadusest ja asutuste ülesannetest kontaktisikute ring laieneda (nt ministeeriumite ametnikud).

Käesoleva paragrahvi andmed on TTR-i põhilandmed, mis kogutakse eelkõige Kaitseministeeriumi valitsemisala asutustelt. Eesti HNS-i juhtkomitee on moodustatud kaitseministri käskkirjaga ja andmete esitamise kohustus on Kaitseministeeriumil. Vastuvõtva riigi ülesannete täpsustamisel võib andmete esitamise kohustus laieneda ka teistele ministeeriumitele.

Eelnõu § 7 kohaselt kantakse registrisse asja sundkasutusse võtmist ja sundvõõrandamist teostava ametiisiku kontaktandmed. Teave ametiisiku kohta on vajalik asja sundkasutusse võtmise ja sundvõõrandamisega seotud tegevuse koordineerimiseks ja elluviimiseks.

Käesolevas paragrahvis nimetatud asja sundkasutusse võtmist ja sundvõõrandamist teostava ametiisiku andmed on TTR-i põhilandmed, mis saadakse Kaitsevält, RKIK-ilt ja PÄA-lt.

Eelnõu § 8 kohaselt kogutakse registrisse Kaitseväe sõjaväelinnakute andmed. Andmeid kogutakse eelkõige HNS-i osutamiseks ja riigikaitse laia käsituse rakendamiseks.

Kaitseväe sõjaväelinnakute andmeid kogutakse sõjalise kaitsetegevuse planeerimiseks. Näiteks saab nende abil kavandada logistilist toetust ülesandeid täitvatele sõjaväeüksustele. Lisaks saab nende andmete abil planeerida HNS-i osutamist, näiteks majutus- ja muude logistikaküsimuste lahendamist linnakutes. Ladude andmeid kogutakse selleks, et korraldada liitlasüksuste varustuse eelpaigutamist. Samuti kogutakse andmeid riigikaitse laia käsituse rakendamiseks ja ametkondade vastastikuse abi korraldamiseks, nagu abi katastroofi tagajärgede likvideerimisel (meditsiiniabi, toidlustuse korraldamine ja muude elutähtsate teenuste osutamisega seotud tugi).

Andmed esitab Kaitsevägi. Kaitseväe-siseses töökorralduses kasutatakse ressursihalduse andmebaasi, mis hõlmab kogu Kaitseväe hallatava taristu, maa-alad, sadamad ja lennuväljad. Selle ametkondliku andmebaasi abil saab ülevaate taristu seisundist ja on võimalik korraldada haldustöid. Kaitseväe teabe esitamise kohustuse raames kantakse ametkondlikust andmebaasist TTR-i käesolevas paragrahvis loetletud andmed.

Eelnõu §-s 9 loetletakse Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljade, eraldiseisvate hoidlate ja depoodes andmed ning merel paiknevate harjutusalade andmed, mida kogutakse eelkõige HNS-i planeerimiseks ja riigikaitse laia käsituse elluviimiseks. Andmeid kasutavad nii Kaitsevägi, Kaitseliit ja Kaitseressursside Amet kui ka ministeeriumid ja nende valitsemisala asutused. Ettevalmistatud andmete abil saab tagada esmase iseseisva kaitsevõime, sõjalises koostöös osalevate riikide relvajõudude üksuste vastuvõtmise ja nende kohaloleku ning elanikkonna elutähtsate teenuste ja riigisisese julgeoleku korraldamise senisest koordineeritumal viisil. Andmete esitamise kohustus on Kaitseväel, mistõttu toimub andmete saamiseks vastastikune andmevahetus TTR-i ja Kaitseväe-sisese töökorralduseks vajaliku andmebaasi vahel.

Eelnõu § 10 kohaselt kogutakse TTR-i Kaitseväe ja Kaitseliidu, valitsusasutuste hoonete ja rajatiste ning nende käsutuses oleva varustuse andmed. Andmeid kogutakse riigikaitsele kaalutlustel, et planeerida ja rakendada iseseisvat kaitsevõimet ning riigikaitse laia käsitust. Näiteks kogutakse valitsusasutuse hoonete ja taristu andmetena teavet päästekomandode ja politseijaoskondade kohta, et kasutada neid vajaduse korral tugipunktidenä Kaitseväe manöövrite ja liikumise korraldamisel. Kaitsevägi peab oma manöövreid planeerides teadma, kus paiknevad teised kriisidele reageerijad (nt PPA, PÄA, kiirabibrigaadide pidajad) ning milline on nende võime. PÄA ja PPA kompleksid paiknevad Kaitseväe väeosadega võrreldes tihedamalt üle Eesti ning paljudel juhtudel saab neid kasutada tugipunktidenä Kaitseväe manöövrite ja liikumise korraldamisel.

Lõikes 2 loetletud varustuse kohta kantakse registrisse näiteks Kaitseväe ja Kaitseliidu käsutuses oleva varustuse andmed, mis kogutakse TTR-i nii HNS-i osutamiseks kui ka riigikaitse laia käsituse elluviimiseks. Kaitseväe ja Kaitseliidu ning valitsusasutuste varustuse andmete ühte registrisse koondamise eesmärk on saada teavet riigi kaitsestruktuuride varustuse kohta, sest registris on peale kaitseotstarbelise varustuse andmete ka andmed üldvarustuse kohta, mida saab kasutada riigikaitse laia käsituse rakendamisel ja eriolukordades, näiteks päästetöödel. Käesolevas paragrahvis loetletud Kaitseväe varustuse andmed kantakse üle Kaitseväe-sisese töökorralduse hõlbustamiseks loodud ametkondlikust andmebaasist ning Kaitseliidu andmed esitatakse eraldi päringu teel. Seevastu valitsusasutuste andmed kantakse registrisse, kui valitsusasutused on neile saadetud päringule vastanud.

Eelnõu §-s 11 loetletakse haiglavõrgu arengukava haiglate loetelus nimetatud haiglate ja kiirabibrigaadi pidajate andmed. Andmed kogutakse TTR-i riigikaitse laia käsituse rakendamiseks. Kuivõrd TTR on register, mis peab olema töökindel igas olukorras ja kõigis

riigikaitse seisundites, saab käesolevas paragrahvis loetletud TTR-i andmete abil näiteks kavandada haavatute hospitaliseerimist.

Tervisesüsteemi vastavuse hindamisel NATO meditsiiniabi doktriinile AJP-4.10¹ lähtutakse järgmisest jaotusest:

- ROLE 1, mis hõlmab üldarstiabi (esmatasandi arstiabi). Tagatakse spetsialiseeritud esmaabi, triaaž, elustamine, stabiliseerimine ja esmatasandi tervishoiuteenused; võime patsiente hoida on väga limiteeritud.
- ROLE 2, mis hõlmab erakorralist meditsiini ja elu või jäset päästvat kirurgiat eriarstiabi tasemel. Vaheetapp, kus suudetakse kannatanute vastuvõtu ja triaaži ning elustamise ja stabiliseerimisega tegelda kõrgemal tasemel, hõlmates ka esmast kirurgiat, limiteeritud võimet patsiente hoida, operatsioonijärgset ja intensiivravi, vereteenistust, laboratooriumiteenuseid ja radioloogiat.
- ROLE 3, mis hõlmab spetsialiseeritud meditsiiniabi. Hõlmab kõiki spetsialiseeritud eriarstiabi valdkondi (sh neurokirurgia, näo-lõualuukirurgia, põletused), laiendatud diagnostilisi võimeid (sh CT, labor, artroskoopia) ja ennetavat meditsiini.
- ROLE 4, mis hõlmab kõiki tervishoiuteenuseid, sealhulgas taastav kirurgia, taastusravi ja rehabilitatsioon.

Kuna Kaitseväe iseseisev meditsiiniabi osutamise võime piirdub ROLE 2 tasemega ja ülejäänud vajalikud teenused tagavad teised tervishoiuteenuse osutajad, saab ROLE 2–4 jaotuse järgi lahterdada ka haiglaid olenevalt nende liigist:

ROLE 2 – üldhaiglad;

ROLE 3 – keskhaiglad;

ROLE 4 – piirkondlikud haiglad.

Haiglavõrgu arengukava haiglate loetelus nimetatud haiglate ja kiirabi brigaadi pidajate andmed saadakse Terviseametilt.

Eelnõu §-ga 12 sätestatakse kütusehoidlate ja tanklate andmed, mida kogutakse Kaitseväe varustatuse tagamise eesmärgil ning lisaks HNS-i raames välisriigi relvajõudude varustamiseks. Kütusehoidla või -tankla asukoht ja kütusehoidla või -tankla omaniku andmed saadakse majandustegevuse registrist ning maksimaalne bensiinimahutavus, maksimaalne diislikütusemahutavus, kütusehoidla tüüp ja kütusepumpamise kiiruse andmed saadakse andmevahetuse teel või eraldi päringuga Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametist.

Eelnõu §-s 13 loetletakse registrisse kantavad alajaamade andmed. Andmeid kogutakse Kaitseväele erikordade ajal tsiviiltoetuse osutamiseks ja manöövrите planeerimiseks, samuti HNS-i osutamiseks. Andmeid kogutakse TTR-i ka selleks, et Kaitseväel ja sisejulgeoleku eest vastutavatel asutustel oleks teave strateegiliste objektide kohta, mis vajavad kõrgendatud kaitset elutähtsa teenuse osutamiseks erinevate erikordade ajal. Andmed esitavad TTR-i võrguteenust osutavad operaatorid andmevahetuslepingute alusel.

Eelnõu §-ga 14 sätestatakse sõidukite andmete loetelu. Andmeid kogutakse sõjalise kaitsega seotud tegevuse, sealhulgas logistika, tagalatoetuse, riigikaitsealase koostöö jms planeerimiseks. Näiteks saab nende andmete põhjal planeerida ja korraldada asja sundkasutusele võtmist ja sundvõõrandamist ning mitmesuguseid manöövreid, millesse kaasatakse vajalikke sõiduvahendeid.

¹ NATO meditsiiniabi doktriin AJP-4.10, arvutivõrgus: [http://www.shape.nato.int/resources/site6362/medica-secure/publications/ajp-4.10\(a\).pdf](http://www.shape.nato.int/resources/site6362/medica-secure/publications/ajp-4.10(a).pdf).

Registrisse kogutakse nii Kaitseväge ja Kaitseliidu valduses olevate sõidukite andmed kui ka teiste juriidiliste ja füüsiliste isikute sõidukite andmed. Teistele avaliku sektori asutustele toetuse osutamisel on seni olnud tähtis roll just Kaitseväge sõidukite, sealhulgas eriotstarbeliste sõidukite ja liikuvvarustuse kaasamisel. Näiteks osales Ülemiste järve maandunud lennuki päästeoperatsioonil Kaitseväge eriotstarbeline sõiduk, samuti on Kaitseväge eriotstarbelisi sõidukeid kaasatud mitmesuguste ilmastikunähtuste põhjustatud eriolukordade lahendamisse, näiteks Padaorus lumetormi jäänud sõidukite abistamisse ja lumetormi tagajärgede likvideerimisse. TTR-i andmed annavad ülevaate olemasolevast sõidukipargist ja TTR-i luuakse rakendus, mille abil saab kindla sõiduki kasutamist teatud olukorras ette näha. Kaitseväge ja Kaitseliidu sõidukite kohta kantakse TTR-i vaid käesoleva paragrahvi lõikes 1 loetletud andmed. Õhusõidukeid ja laevu kasutatakse vajaduse korral transpordivahendina või üksuste varustamiseks.

Sarnaselt Kaitseväge ja Kaitseliidu sõidukite kaasamisega toetuse osutamisel muudes valdkondades on erasektori sõidukeid vaja kaasata KORKS-is loetletud kriisiolukorra ning riigikaitse kriisiolukorra, sealhulgas erakorralise seisukorra, mobilisatsiooni, demobilisatsiooni või sõjaseisukorra lahendamiseks. TTR-i kantud sõidukite andmete põhjal valitakse välja Kaitsevägele vajalikud sõidukid, mis määratakse sundkasutusele. TTR-i luuakse rakendus, kus TTR-is kajastuva sõiduki andmeväljale saab teha märke, mis näitab, et sõidukit võib kasutada Kaitseväge operatsioonide toetamiseks.

Kaitseväge ja Kaitseliidu sõidukite andmed kantakse Kaitseväge ja Kaitseliidu sõidukite registrit TTR-i.

Lõikes 1 loetletud sõidukite andmed kantakse TTR-i liiklusregistrit², lõikes 2 loetletud õhusõidukite andmed kantakse registrisse tsiviilõhusõidukite riiklikust registrist³ ning lõikes 3 loetletud andmed kantakse registrisse laevakinnistusraamatust ja laevapereta prahitud laevade registrit.

Eelnõu §-ga 15 sätestatakse masinate ja seadmete andmete loetelu. Masinate ja seadmete andmete TTR-i kogumise eesmärk on sama mis sõidukite andmete kogumisel. Masinate ja seadmete mõisted vastavad seadme ohutuse seaduses §-s 3 sätestatule.⁴ Näiteks kogutakse TTR-i korvtõstukite, sildkraanade, hüdrotõstukite, liikurnoolkraanade ning teiste eriotstarbeliste masinate ja seadmete andmed, mis tavalii kluses ei osale. Andmeid kogutakse sõjalise kaitsega seotud tegevuse planeerimiseks ja riigikaitsealaseks koostööks. Samuti kogutakse andmeid seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks.

TTR-i kogutakse andmed nii Kaitseväge ja Kaitseliidu valduses olevate masinate ja seadmete kui ka teiste asutuste ja isikute kasutatavate masinate ja seadmete kohta. Viimasel juhul saadakse masinate ja seadmete andmed tarbijakaitse ja tehnilise järelevalve infosüsteemist⁵ (edaspidi *JVIS*) ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametilt.

Eelnõu §-s 16 loetletakse raudtee taristu ja veeremi andmed, mida on samuti vaja sõjalise kaitsega seotud tegevuse, sealhulgas logistika, tagalatoetuse, riigikaitsealase koostöö jms planeerimiseks. Võrreldes HNS-i põhimäärusega kogutakse veel ka raudtee laadimisplatvormi andmeid eriotstarbelise varustuse laadimise planeerimiseks. Käesolevas paragrahvis loetletud andmed kantakse registrisse raudteeliiklusregistrit.⁶

² <https://www.riigiteataja.ee/akt/117042014003> (RT I, 29.01.2025, 6).

³ <https://www.riigiteataja.ee/akt/72096> (RT I, 05.07.2023, 230).

⁴ <https://www.riigiteataja.ee/akt/123032015004> (RT I, 30.04.2024, 12).

⁵ <https://www.riigiteataja.ee/akt/128062015009> (RT I, 05.09.2025, 15).

⁶ <https://www.riigiteataja.ee/et/akt/119022026002> (RT I, 19.02.2026, 2).

Eelnõu §-s 17 loetletakse TTR-i kogutavate teede andmed. Erinevalt HNS-i registrist ei koguta TTR-i estakaadide ja tunnelite andmeid. Andmed kogutakse registrisse HNS-i osutamisega seotud vedude planeerimiseks. Andmed kantakse TTR-i Transpordiameti teeregistrist ning käesolevas paragrahvis loetletud, teeregistrisse mittekogutavad andmed esitatakse TTR-i Transpordiameti eraldi esitatava päringu või andmevahetuslepingu alusel.

Eelnõu §-ga 18 kehtestatakse TTR-i kogutavate sadamate andmete loetelu. Andmeid kogutakse TTR-i rahvusvahelises sõjalises koostöös osalevate riikide laevade vastuvõtmiseks ja HNS-i korraldamiseks, näiteks eriti RSOM-i (Reception, Staging, Onward Movement) etapis. Andmed kantakse TTR-i sadamaregistrist.⁷ Sadama teenuste andmed, mis ei kajastu sadamaregistris, saadakse Transpordiametilt. Sadama teenuste kohta on andmeid vaja selleks, et selgitada välja, mis teenuseid saab kohapeal ja mis on vajalikud lisateenused. Teave sadama navigatsioonimärkide numbrite ja kirjelduse kohta saadakse Transpordiameti hallatavast navigatsioonimärkide andmekogust.⁸

Eelnõu §-ga 19 sätestatakse lennuväljade ja kopteriväljakute andmete loetelu. Käesoleva paragrahvi andmeid kogutakse TTR-i HNS-i osutamiseks liitlastele. TTR-i kogutavad lennuväljade andmed annavad rahvusvahelises sõjalises koostöös HNS-i osutamiseks teavet taristu ja selle elementide kohta. Praeguse seisuga on HNS-i jaoks välja arendatud Ämari lennuväli, mis on ainus Eesti lennuväli, kes suudab tagada täismahus teenuseid. Selle tulemusel paiknevad Balti riikide õhuturvet tagavad püüdurlennukid muu hulgas Eesti territooriumil. Ka teiste lennuväljade andmed, eelkõige taristu ja selle elementide kohta, on riigikaitset ellu viivatele struktuuridele ning HNS-i osutamisel olulised, näiteks õppuste planeerimiseks. Andmed saadakse TTR-i Lennuohutuse järelevalve infosüsteemist⁹ ja infosüsteemis mitteolevad andmed saadakse Transpordiametilt.

Eelnõu § 20 kohaselt kogutakse TTR-i kaardikihtide andmed, mida on vaja maa-alade planeerimisel HNS-i ja sõjaliste operatsioonide ning ametkondade koostöö korraldamisel. Peale selle saab kaardikihtide andmete abil analüüsida ja visualiseerida muid TTR-i andmeid. Kaardirakendusel saab esile tuua varade paiknemise andmed. Kaardikihtide andmete abil saab täita tsiviilkriisi lahendamiseks ja riigikaitseks vajalikke seadusest tulenevaid ülesandeid. Kaardikihtide andmed esitatakse TTR-i Maa- ja Ruumiametist andmevahetuslepingu alusel.

Eelnõu §-s 21 loetletakse katastriüksuste andmed, mida samuti kogutakse HNS-i osutamiseks ja kaitsevalmiduse tagamiseks. Kaitseväl on kaitsetegevuse eesmärgil vaja hõivata ka maa-alasid või planeerida manöövreid, kasutades teekonna planeerimisel katastriüksuste andmeid. TTR-i kogutavate katastriüksuste andmete põhjal saab nende omanikega kokku leppida maatüki kasutamises või läbimises nii rahvusvahelises sõjalises koostöös osalevate väliriikide relvajõudude üksustele HNS-i osutamisel kui ka iseseisva kaitsevõime eesmärgil. Samuti on katastriüksused lisavahendid, mida võidakse võtta sundkasutusse, ja selleks luuakse TTR-i eraldi rakendus. Katastriüksuste andmed esitab TTR-i Maa- ja Ruumiamet andmevahetuslepingu alusel.

Eelnõu § 22 kohaselt kogutakse TTR-i riigi tegevusvaru andmed, et tegevusvarudes kajastuvaid kaubagruppe ei arvestataks riigikaitse laia käsitusega seotud planeerimisel. Näiteks sundvõõrandamise otsustamisel, elutähtsate teenuste korraldamisel ja sisejulgeoleku tagamisel saavad asja sundkasutusse võtmist ja sundvõõrandamist teostavad ametnikud nende andmete

⁷ <https://www.riigiteataja.ee/et/akt/105072023256> (RT I, 05.07.2023, 256).

⁸ Taristuministri 12. novembri 2025. aasta määrus nr 72 „Navigatsioonimärgistuse rajamise, muutmise ja tühistamise ning märgistusest teavitamise nõuded ja kord“, (<https://www.riigiteataja.ee/akt/130122010019>).

⁹ <https://www.riigiteataja.ee/et/akt/117062021008> (RT I, 17.06.2021, 8).

abil otsida ettevõtjaid, kellega ei ole veel sõlmitud lepingulisi suhteid, vältides nii juba planeeritud vahendite topeltarvestamist. Lihtsustatult öeldes on tegemist varuga, mida Kaitsevägi ei saa oma ülesannete täitmisel kasutada.

Eelnõu kohaselt esitatakse TTR-i ka riigi tegevusvaru moodustamist, hoidmist ja uuendamist puudutavad lepinguandmed. Dokumentide valik on tingitud peamiselt vastuvõtva riigi toetuse osutamist puudutavatest juhendmaterjalidest (NATO standardimiskokkulepped jms), aga ka ametkondlikest huvidest ja kokkulepetest. Seega ei piiritleta konkreetsemalt, mis on registrikande aluseks olev dokument. Registrikande aluseks võib olla ka määrus, käskkiri, plaan vms dokument, kui see puudutab varu loomist, uuendamist või hoidmist.

Eelnõu §-s 23 loetletakse jäätmekäitluskohtade andmed, mida riigikaitse laia käsitust rakendavad struktuurid vajavad keskkonnaohutuse planeerimiseks. Näiteks saab nende andmete abil leida lähima sobiva jäätmekäitluskoha, kuhu anda taaskasutuseks või jäätmete kõrvaldamiseks tegevuse käigus tekkinud jäätmed, mis võivad konfliktiolukorras anda vastaspoolele teavet üksuste tegutsemiskohtade ja -viiside kohta. Samuti saavad Kaitsevägi ja liitlased kasutada neid andmeid selleks, et leida sobiv jäätmekäitleja, kes aitab likvideerida saastet, mis võib tekkida maastikul mitmesuguste ainete (kütus, lõhkeained jms) käitlemisel. Jäätmekäitluskohtade andmed kantakse TTR-i Keskkonnakaitselubade registrist.

Eelnõu § 24 kohaselt kantakse TTR-i ettevõtjate (juriidiliste isikute ja füüsilisest isikust ettevõtjate) andmed, mida on vaja eelkõige asja sundkasutusse võtmise või sundvõõrandamise haldamiseks. Nende andmete abil saavad asja sundkasutust ja sundvõõrandamist teostavad ametnikud ja haldajad võtta ühendust vara omanike või valdajatega ning pidada läbirääkimisi asja sundkasutusse võtmise või sundvõõrandamise eelotsuse tegemiseks või määramiseks või ühekordse kriisiülesande andmiseks ja kontrollimiseks. Paljud koormatavad valdkonnad, näiteks teenused, on valdavalt seotud juriidiliste isikutega.

Eelnõu §-ga 25 sätestatakse elutähtsa teenuse osutaja kohta TTR-i kantavad andmed. Sätte eesmärk on kehtestada TTRi kantavate elutähtsa teenuse osutaja andmete koosseis ning seeläbi tagada elutähtsa teenuse osutajate üle riikliku arvestuse pidamiseks vajalike andmete olemasolu, ajakohasus ja kasutatavus.

Elutähtsa teenuse osutajate üle arvestuse pidamise õiguslik alus tuleneb kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse § 83 lõikest 6, mille kohaselt peetakse elutähtsa teenuse osutajate üle arvestust tsiviiltoetuse registris. Nimetatud sätte kohaselt esitab elutähtsa teenuse osutajate üle arvestuse pidamiseks vajalikud andmed registrisse ning uuendab varem esitatud andmeid elutähtsa teenuse toimepidevuse korraldaja või tema määratud asutus.

Registrisse kantavad andmed on vajalikud eelkõige selleks, et tuvastada, milline isik millist elutähtsat teenust osutab, mis piirkonnas teenust osutatakse ja mis asutus vastutab vastava teenuse toimepidevuse korraldamise eest. Tegemist on riikliku kriisireguleerimise ja riigikaitse planeerimise seisukohalt olulise teabega, kuna elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamine eeldab selget ülevaadet teenuse osutajatest ja nende vastutusest.

Elutähtsa teenuse osutaja kohta kantakse registrisse järgmised andmed:

1) nimi ja registrikood – andmed on vajalikud elutähtsa teenuse osutaja üheseks identifitseerimiseks;

2) osutatav elutähtis teenus – andmeväli võimaldab kindlaks teha, millise elutähtsa teenuse osutajana isik registris arvele võetakse. Andmed on vajalikud selleks, et tagada riigil ülevaade elutähtsate teenuste osutamisest ja korraldada asjaomase teenuse toimepidevust;

3) elutähtsa teenuse toimepidevuse korraldaja – andmevälja eesmärk on määratleda asutus, kelle pädevuses on asjaomase elutähtsa teenuse toimepidevuse korraldamine. See tagab pädevuse ja vastutuse selge jaotuse ning võimaldab registriandmete põhjal tuvastada, millise asutuse või kohaliku omavalitsuse poole tuleb elutähtsa teenuse osutaja toimepidevuse küsimustes pöörduda;

4) elutähtsa teenuse osutamise piirkond – piirkonna andmed on vajalikud selleks, et hinnata elutähtsa teenuse geograafilist ulatust ja teenuse osutamisega seotud kriitilist mõju. Samuti võimaldavad need andmed arvestada kriiside lahendamisel konkreetse piirkonna sõltuvust asjaomasest teenusest. Elutähtsa teenuse osutamise piirkond on vajalik olukordades, kus teenuse osutaja osutab teenust või teenuseid mitmes kohaliku omavalitsuse üksuses. Ei ole välistatud olukorrad, kus teenuse osutaja on ühes kohaliku omavalitsuse üksuses ETO ja teises ei ole;

5) elutähtsa teenuse osutamise algus ja lõpp – andmete eesmärk on määratleda ajavahemik, mille jooksul on isik asjaomase elutähtsa teenuse osutaja. See võimaldab tagada registri ajalise täpsuse ja eristada kehtivaid andmeid varasemast olukorrast;

6) teave elutähtsa teenuse riskianalüüsi ja kriisiplaani kinnitamise kohta – andmed võimaldavad saada ülevaate sellest, millisel elutähtsa teenuse osutajal on õigus määrata kriisiülesandega ameti- ja töökohti. Kui TTR-i kantud elutähtsa teenuse osutajal on elutähtsa teenuse toimepidevuse korraldaja poolt elutähtsa teenuse osutaja riskianalüüs ja kriisiplaan kinnitatud, siis ei saa elutähtsa teenuse osutaja määrata kriisiülesande täitmiseks vajaliku töökohustusega töökohti ega määrata oma töötajaid kriisiülesandega töökohtadele;

7) teave elutähtsa teenuse osutaja riskianalüüsis ja kriisiplaanis nimetatud tarnija, muu lepingupartneri ja tütarettevõtja kohta – need andmed võimaldavad saada ülevaate sellest, millistest ettevõtetest ja millistest teenustest sõltub omakorda elutähtsa teenuse osutaja teenuse osutamine, sest paljudel juhtudel tellib elutähtsa teenuse osutaja oma teenuse toimepidevuse tagamiseks omakorda allhanke korras sisse. Ka elutähtsa teenuse osutaja kinnitatud riskianalüüsis ja kriisiplaanis nimetatud tarnijal, muul lepingupartneril või tütarettevõttel tekib õigus määrata kriisiülesande tagamiseks vajalikke ameti- ja töökohti KORKS-is sätestatud erisustega. Seda ainult juhul, kui elutähtsa teenuse osutaja riskianalüüsis ja kriisiplaanis on vastav tarnija, muu lepingupartner või tütarettevõtja vältimatult vajaliku toimepidevuse tagamiseks kajastatud ning elutähtsa teenuse toimepidevuse korraldaja on eelnimetatud riskianalüüsi ja kriisiplaani kinnitanud;

8) kontaktisiku ees- ja perekonnanimi, telefoninumber ja e-posti aadress – kontaktandmed võimaldavad kriisi või muu kiiret reageerimist nõudva olukorra korral võtta elutähtsa teenuse osutajaga operatiivselt ühendust. Kontaktandmete registrisse kandmine aitab seega tagada elutähtsa teenuse toimepidevuse praktilise korralduse.

Eelnõu §-ga 26 sätestatakse TTR-i puurkaevude kohta kogutavad andmed. Muu hulgas kogutakse andmeid puurkaevu tüübi kohta, arvestades klassifikaatoreid (nt 09 avatud soojussüsteemi puurkaev, 06 hüdrogeoloogilise uuringu puurauk, 04 puurkaev olmevee saamiseks). Andmeid kogutakse näiteks isikkoosseisu veevarustuse korraldamiseks. Puurkaevude andmed kantakse TTR-i Eesti Looduse Infosüsteemist (EELIS). Puurkaevude andmestik kuulub EELISE koosseisu ja seda haldab Keskkonnaagentuur.

Eelnõu §-ga 27 kehtestatakse TTR-i spordiehitiste kohta kogutavate andmete loetelu. Need andmed kogutakse TTR-i HNS-i osutamiseks, riigikaitse laia käsituse rakendamiseks ning tagalatoetuse andmiseks kõrgendatud kaitsevalmiduse ja sõjaseisukorra ajal. Näiteks saab vägede ümberpaigutamisel ja formeerimisel kasutada spordirajatisi üksuste majutamiseks ja varustuse ladustamiseks. Käesolevas paragrahvis loetletud andmed kantakse TTR-i Eesti spordiregistrist¹⁰ ja ehitisregistrist¹¹. Näiteks saadakse spordiehitiste andmed spordiregistrist, samas kui spordiregistri põhimääruse järgi kantakse spordiehitiste alamandmekogusse ehitisregistri andmed spordiobjekti kohta. Ehitisregistrisse ei kanta aga pesuruumide, dušikohtade ega WC-kohtade arvu – need andmed saadakse spordiregistrist.

Eelnõu §-ga 28 kehtestatakse asja sundkasutusse võtmise ning sundvõõrandamise määramise ja täitmise andmed. Nimetatud andmed on TTR-i põhilandmed, mis saadakse selle eelnõu 3. peatüki paragrahvide 7–19 ja 21–26 andmete töötlemisel. Kõiki elloetletud andmeid analüüsitakse Kaitsevæe koondvajaduse alusel. Selleks selgitatakse välja, kuidas Kaitsevæe valmidus riiki kaitsta oleneb riigikaitsealistest koormistest. Üksused, mis on juba rahuajal täielikult relvastatud ja varustatud ning millele on tagatud täies mahus transport, logistika, remonditeenused jms, on paremini valmis oma ülesandeid täitma kui üksused, mis vajavad vähemal või rohkemal määral täiendamist muude vahenditega. Riigikaitsealistest koormistest koondkavaga kinnitatakse vajalikud materiaalsed ressursid ja vahendid, st varad ja teenused, mis on Kaitsevæel puudu ning mis plaanitakse tagada Kaitsevæe-väliste vahenditega.

Lõikes 1 loetletakse asja sundkasutusse võtmise ja sundvõõrandamise määramise andmed. Asja sundkasutusse võtmine ja sundvõõrandamine on sätestatud KORKS §-des 77–80. Riigikaitsealise kriisilukorra ja eriolukorra ajal võivad RKIK, PæA, Kaitsevægi ja Vabariigi Valitsuse volitatud valitsusasutus võtta ajutiselt valitsusasutuse kasutusse isiku valduses oleva asja juhul, kui see on vältimatult vajalik riigikaitsealise kriisi- ja eriolukorra lahendamiseks või lahendamise toetamiseks, sealhulgas ulatusliku evakutsiooni, varjumise, lisaõppekogunemise, mobilisatsiooni ja demobilisatsiooni läbiviimiseks või käesoleva seaduse § 138 lõike 1 punktides 1 ja 3 sätestatud rahvusvahelises sõjalises koostöös osalemiseks.

RKIK, PæA ja Kaitsevægi võivad asja sundkasutusse võtmise või sundvõõrandamise kohustuse panemiseks määrata haldusaktiga kindlaks isikutele kuuluvad asjad, mis võivad olla vajalikud kriisilukorra lahendamiseks (edaspidi *eelotsus*). Eelotsuse võib teha ka enne kriisilukorda. Eelotsuse tegemiseks kasutatakse TTR-i andmeid. Vastavalt KORKS § 80 lõikele 6 peetakse asjade sundkasutusse võtmise ja sundvõõrandamise üle arvestust TTR-is.

Kõnesolevad vahendid valitakse analüüsi käigus välja TTR-i kantud andmete põhjal.

Eelnõu §-s 29 loetletakse kriisiülesandega ameti- ja töökohtadega tööandjate arvestuse pidamiseks vajalikud andmed

Sätte eesmärk on tagada keskne ja ajakohane ülevaade isikutest ja asutustest, kellel on kriisilukorra ja riigikaitse seadusest tulenevalt õigus määrata kriisiülesandega ameti- ja töökohti, ning selle õiguse ulatusest.

Registrisse kantavate andmete koosseis on seotud kriisiülesandega ameti- ja töökohtade määramise korraldamisega ning võimaldab hinnata, millistel isikutel, asutustel või põhiseaduslikel institutsioonidel on vastav pädevus, millisel alusel see pädevus tuleneb ja millises ulatuses seda saab rakendada.

¹⁰ <https://www.riigiteataja.ee/et/akt/115092026004> (RT I, 15.09.2026, 4).

¹¹ <https://www.riigiteataja.ee/et/akt/107052026002> (RT I, 07.05.2026, 2).

Punktis 1 sätestatakse isiku, asutuse või põhiseadusliku institutsiooni nime ja registrikoodi registrisse kandmine. Nimetatud andmed võimaldavad määratleda kriisiülesandega ameti- ja töökohtade määramise õigusega isiku või asutuse üheselt ning vältida erinevate isikute või asutuste segiajamist. Registrikoodi kasutatakse eelkõige tööandja tuvastamiseks.

Punktis 2 sätestatakse kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse § 20 alusel kriisiplaani koostamise kohustusega isiku või asutuse puhul teabe kandmine selle kohta, kas kriisiplaani on olemas. Andme eesmärk on võimaldada registris kajastada kriisiplaani koostamise kohustuse täitmisega seotud põhiteavet. Kriisiplaani olemasolu näitab, kas asjaomane isik või asutus on täitnud talle seadusega pandud kriisiplaani koostamise kohustuse. Registrisse ei kanta seejuures kriisiplaani sisu, vaid üksnes teave selle olemasolu kohta. Selline lahendus võimaldab saada ülevaate kriisiplaanide olemasolust, vältides samal ajal kriisiplaani sisulise teabe dubleerimist registris. Kriisiplaani olemasolu võimaldab asutusel määrata kriisiülesandega ameti- ja töökohti.

Punktis 3 sätestatakse kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse § 107 lõikes 4 nimetatud isiku, asutuse ja põhiseadusliku institutsiooni puhul teabe kandmine kriisiplaanis määratud kriisiülesandega ameti- ja töökohtade määramise ulatuse kohta. Vajaduse korral kantakse registrisse ka sellest ulatusest tulenev määratavate kriisiülesandega ameti- ja töökohtade maksimaalne arv. Andme eesmärk on tagada ülevaade sellest, millises ulatuses on asjaomasel isikul, asutusel või põhiseaduslikul institutsioonil õigus kriisiülesandega ameti- ja töökohti määrata. Õiguse ulatuse kajastamine registris võimaldab tagada määramise läbipaistvuse ning kontrollida, et kriisiülesandega ameti- ja töökohtade määramine ei ületaks kriisiplaanis ette nähtud ulatust. Kui kriisiplaani tuleneb määratavate kriisiülesandega ameti- ja töökohtade arvuline ülempiir, kantakse registrisse ka vastav maksimaalne arv. Maksimaalse arvu registrisse kandmine on vajalik eelkõige juhul, kui kriisiülesandega ameti- ja töökohtade määramise õiguse ulatus on määratletav konkreetse arvulise piiranguga. Kui sellist arvulist ülempiiri ei ole võimalik või vajalik määratleda, piirduakse määramise õiguse ulatuse kajastamisega muus asjakohases vormis.

Punktis 4 sätestatakse andmed kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse § 107 lõikes 5 nimetatud tarnija, muu lepingupartneri või tütarettevõtja kohta. Sellisel juhul kantakse registrisse selle elutähtsa teenuse osutaja nimi ja registrikood, kelle kriisiplaani tuleneb punktis 3 nimetatud kriisiülesandega ameti- ja töökohtade määramise ulatus.

Sätte eesmärk on võimaldada seostada tarnija, muu lepingupartneri või tütarettevõtja kriisiülesandega ameti- ja töökohtade määramise õigus konkreetse elutähtsa teenuse osutaja kriisiplaaniga. Seose kajastamine registris on vajalik selleks, et oleks üheselt tuvastatav, millise elutähtsa teenuse osutaja kriisiplaani asjaomase isiku või ettevõtja kriisiülesandega ameti- ja töökohtade määramise õigus tuleneb. Kõnesolevaid andmeid kasutatakse ka selleks, et välistada KORKS alusel kriisiülesandega ameti- ja töökoha ning sõjaaja ametikoha dekonfliktimist.

Elutähtsa teenuse osutaja nime ja registrikoodi registrisse kandmine võimaldab tagada asjaomase isiku või ettevõtja ning tema kriisiülesandega seotud õiguse üheselt tuvastamise.

Eelnõu § 29 kohaselt registrisse kantavate andmete koosseis on piiratud andmetega, mis on vajalikud kriisiülesandega ameti- ja töökohtade määramise õiguse ning selle ulatuse kindlakstegemiseks ja haldamiseks. Registrisse ei kanta kriisiplaani tervikteksti ega muid kriisiplaani üksikasjalikke andmeid, kui nende registrisse kandmine ei ole seadusest või registri eesmärgist tulenevalt vajalik. Selline andmekoosseisu piiritlemine lähtub andmete eesmärgipärase töötlemise põhimõttest ning aitab vältida kriisiplaanides sisalduva teabe põhjendamatut dubleerimist.

Sättega loodav andmekoosseis võimaldab seega ühelt poolt tagada vajaliku ülevaate kriisiülesandega ameti- ja töökohtade määramise pädevusest ja selle ulatusest ning teiselt poolt piirduda registris üksnes selliste andmetega, mis on selle eesmärgi saavutamiseks vajalikud.

Eelnõu §-ga 30 sätestatakse kriisiülesande andmise ja täitmise andmed. Andmeid kogutakse ühekordse kriisiülesande andmise ja täitmise kohta. Võrreldes kehtiva määrusega on tegu uue KORKS-i terminoloogiaga, mis lisatakse määrusesse seoses ühekordse kriisiülesande lisamisega KORKS-i.

Riigikaitse kriisi- või eriolukorra ajal võib kriisiolukorra lahendamiseks või lahendamise toetamiseks anda füüsilisest isikust ettevõtjale ja juriidilisele isikule, sealhulgas kohaliku omavalitsuse üksusele, ühekordse kriisiülesande, lähtudes tema ülesandest, tegevusalast või eesmärgist. Ühekordne kriisiülesanne on KORKS-i alusel riigikaitse kriisi- või eriolukorra ajal üksikjuhtumil antud ülesanne, mis peab olema seotud füüsilisest isikust ettevõtja ja juriidilise isiku, sealhulgas kohaliku omavalitsuse üksuse põhitegevusega.

Ühekordse kriisiülesande andmise ja täitmise kohta kantakse registrisse järgmised andmed:

- 1) ühekordse kriisiülesande andja nimi ja registrikood;
- 2) teave ühekordse kriisiülesande andmise otsuse kohta;
- 3) ühekordse kriisiülesande saaja nimi, registrikood või isikukood, asukoha või elukoha aadress, telefoninumber, e-posti aadress;
- 4) ühekordse kriisiülesande täitmise tähtaeg;
- 5) ühekordse kriisiülesande täitmise asukoht;
- 6) teave ühekordse kriisiülesande kohta;
- 7) muud märkused ühekordse kriisiülesande andmise ja täitmise kohta.

4. peatükk. Andmete esitamine ja kandmine registrisse ning juurdepääs registri andmetele

Eelnõu neljas peatükk koosneb kuuest paragrahvist, millega sätestatakse andmete TTR-i esitajad, andmete TTR-i esitamise ja kandmise kord, andmete töötlemise kord, registriandmete muutmise ja ebaõigete andmete parandamise kord, juurdepääs TTR-i andmetele ja TTR-ist andmete väljastamise, andmete TTR-i vastuvõtmise, andmete säilitamise ning TTR-ist väljastamise kord.

Eelnõu §-s 31 nimetatakse andmete esitajad.

Eelnõu § 32 lõikes 1 nimetatakse andmekogud, millega TTR andmeid vahetab.

TTR kogub andmeid HNS-i osutamiseks ja riigikaitse laia käsituse rakendamiseks, asjade sundkasutusse võtmiseks ja sundvõõrandamiseks, ühekordsete kriisiülesannete andmiseks ning elutähtsa teenuse osutajate üle arvestuse pidamiseks. Eelnimetatud eesmärkidel kogutavad andmed esitatakse TTR-i kas andmevahetusliidese kaudu või andmete registrisse kandmise ja menetlemise alusdokumentide edastamisega. Paljudel juhtudel ei ole käesoleva eelnõu § 32 lõikes 1 loetletud asutustel organisatsioonisiseseks töökorralduseks vajalikku andmekogu, mis oleks andmevahetuskihiga X-tee liidestatud, ning sellisel juhul toimub andmevahetus TTR-iga andmevahetuslepingute alusel. Kui asutus ei saa teavet esitada elektroonselt, siis tuleb teave esitada kirjalikult RKIK-ile või PÄA-le, kes volitatud töötlejana kannab teabe TTR-i. Näiteks riigi tegevusvaru puudutavad lepingud tuleks viia enne edastamist elektroonsele kujule (nt skannimine).

Andmekogudega toimub andmevahetus üldjuhul X-tee kaudu. Sellisel juhul saab TTR andmeid mitmest andmekogust, kus neid kogutakse põhiandmetena. Andmevahetusega järgitakse AvTS-is sätestatud põhimõtet, et samade andmete kogumiseks ei asutata mitut eraldi andmekogu. See tähendab, et TTR ei kogu samu andmeid samadelt isikutelt, kellelt §-s 32 loetletud asutused ja § 33 lõikes 1 nimetatud andmekogud neid küsivad, vaid saab juba kogutud andmed nendelt registritelt TTRi ülesannete ja eesmärkide täitmiseks. Andmekogudega, mis ei ole X-teega ühenduses, lepitakse andmevahetuse tehnilised lahendused täpsemalt kokku volitatud ja vastutava töötlejaga.

Samas on TTR ise põhiandmete säilitaja mobilisatsiooniregistrile. Mobilisatsiooniregistrile edastatav teave on osaliselt teave, mida saadakse teistelt andmekogudelt. Mobilisatsiooniregistris talletatavad andmed on tervikuna riigisaladus, mistõttu on oluline vähendada mobilisatsiooniregistri andmevahetust teiste registritega, ja seepärast vahendab TTR teiste registrite põhiandmeid mobilisatsiooniregistrile muutmata kujul. Lisaks toimub andmevahetus Kaitseväe ressursihaldustarkvaraga, et selgitada välja olemasolevad vahendid. Kaitseväe-sisese töökorralduse vajadusteks loodud andmebaas koondab Kaitseväe materjaliarvestust.

Lõikes 2 nimetatakse andmevahetuse viisid. Andmevahetus toimub peamiselt andmevahetuslepingu alusel elektroonilise andmevahetuse kaudu. Erandjuhul võib andmekogu andmeid esitada volitatud töötlejaga eraldi kokkulepitud viisil. Näiteks Kaitseväe sõidukite register ei ole liidestatud X-tee abil.

Eelnõu §-ga 33 sätestatakse andmete registrisse kandmise kord registri põhiandmete puhul. Lõikega 1 nähakse ette, et § 32 lõikes 1 nimetatud ametiasutus või haldusorgan esitab andmed andmevahetuskähi kaudu või elektroonsel andmekandjal, kui selles on kokku lepitud volitatud töötlejaga. Elektroonsel andmekandjal esitatakse andmed, mida ei koguta põhiandmetena määruse § 32 lõikes 1 nimetatud andmekogudes.

Eelnõu §-s 34 sätestatu kohaselt esitatakse andmekogusse ajakohased andmed.

Andmete esitajaks loetakse selles määruses eelnõu § 32 lõikes 1 nimetatud juriidiline isik või valitsusasutus, mis omab registris kogutavat teavet. Kui TTR-is avastatakse, et registri volitatud töötlejale on esitatud ebaõiged andmed, on andmete esitajal kohustus teavitada registri volitatud töötlejat õigetest andmetest, mille alusel tehakse kande muudatus.

Kui TTR-is olev valem osutunud teave on saadud muu eelnõu § 32 lõikes 1 nimetatud andmekoguga peetava andmevahetuse kaudu, toimib vastutus andmete õigsuse eest andmekogu asutamist ja pidamist reguleerivate õigusaktide kohaselt. Näiteks maakatastriseaduse § 8 lõike 5 esimese lause kohaselt vastutab katastripidaja (Maa- ja Ruumiamet) katastrisse tehtud kande vastavuse eest kande algdokumendile, mitte andmete õigsuse ega ajakohasuse eest. Vabariigi Valitsuse 08.10.2015. aasta määruse nr 103 „Aadressiandmete süsteem“ § 6 lõike 3 esimese lause kohaselt vastutab aadressiandmete õigsuse eest andmete aadressiandmete süsteemi esitaja. Nimetatud andmekogude pidajate vastutus ei saa eelnõus olla sätestatud ulatuslikumana kui vastava registri pidamist reguleerivas õigusaktis.

Antud juhul teatab RKIK või PÄA võimaliku vea kahtlusest vastava andmekogu volitatud töötlejale, kes lähtub andmete parandamisel ja kontrollimisel andmekogu tegevust reguleerivatest õigusaktidest.

Lõikes 1 sätestatakse üldpõhimõte, mille kohaselt esitatakse andmekogusse ajakohased andmed. . Andmete esitaja vastutab seejuures esitatud andmete õigsuse ja ajakohasuse eest,

kuna tal on kõige vahetum võimalus hinnata tema poolt registrisse edastatavate andmete vastavust tegelikule olukorrale ning vajaduse korral neid uuendada.

Andmete õigsuse all mõistetakse eelkõige seda, et registrisse esitatud andmed vastavad nende esitamise ajal tegelikkusele ning neid ei ole esitatud eksitavas või ebaõiges vormis. Andmete ajakohasuse nõue tähendab, et andmed peavad kajastama registri eesmärgi seisukohalt asjakohast hetkeolukorda ning andmete muutumise korral tuleb muudatus registris kajastada ettenähtud korras. Lisaks sätestatakse lõikes 1 sätestatakse eraldi isikuandmete õigsuse ja ajakohasuse eest vastutava isikuna kaasvastutav töötleja. Selline eristus tuleneb kaasvastutava töötleja rollist isikuandmete töötlemisel ning tagab, et isikuandmete töötlemisega seotud vastutus oleks selgelt määratletud. Kaasvastutav töötleja peab oma pädevuse piires tagama, et tema vastutusel olevad isikuandmed oleksid õiged ja ajakohased ning et ebaõigete või vananenud andmete tuvastamisel võetakse nende parandamiseks vajalikud meetmed.

Sättega ei välistata andmete esitaja vastutust talle teadaolevate ebaõigete või muutunud andmete registrisse edastamise või nende parandamata jätmise eest. Samuti ei muuda säte andmekaitsealast vastutuse jaotust, mis tuleneb otse kohaldatavast õigusest, sealhulgas isikuandmete kaitse üldmäärusest.

Lõikes 2 sätestatakse kohustus parandada elektroonse andmevahetuse kaudu edastatud teabes tuvastatud viga. Kui registrisse edastatud teabes tuvastatakse viga, peab andmete esitaja edastama registri volitatud töötlejale õiged andmed.

Sätte eesmärk on tagada registriandmete võimalikult kiire parandamine ning vältida olukorda, kus registris säilib teadaolevalt ebaõige teave. Elektroonse andmevahetuse kasutamine ei muuda andmete esitajat vastutustundetuks andmete õigsuse eest. Andmete esitaja peab ka automaatse või elektroonilise andmevahetuse korral tagama edastatavate andmete õigsuse ning vea avastamisel edastama parandatud andmed.

Andmete parandamine toimub andmete esitaja ja volitatud töötleja koostöös vastavalt registri tehnilistele ja korralduslikele lahendustele. Volitatud töötleja ülesanne on tagada talle edastatud parandatud andmete nõuetekohane registrisse kandmine, kuid ta ei vastuta üldjuhul nende andmete sisulise õigsuse eest, mille esitab talle andmete esitaja.

Lõikes 2 sätestatud kohustus hõlmab ka olukorda, kus viga tuvastatakse pärast andmete esmast registrisse kandmist. Sellisel juhul ei ole nõutav uue eraldiseisva andmeesitamise menetluse loomine, vaid andmete esitaja peab edastama volitatud töötlejale õiged andmed viisil, mis võimaldab vigased andmed registris parandada.

Sätte eesmärk on seega tagada selge vastutuse jaotus: andmete esitaja vastutab enda esitatud andmete õigsuse ja ajakohasuse eest, kaasvastutav töötleja vastutab tema vastutusalas olevate isikuandmete õigsuse ja ajakohasuse eest ning volitatud töötleja tagab talle esitatud õigete andmete nõuetekohase registrisse kandmise. Selline ülesannete jaotus aitab tagada registriandmete usaldusväärsuse ning võimaldab vigade ilmnemisel nende parandamise eest vastutava isiku üheselt kindlaks teha.

Eelnõu §-ga 35 sätestatakse ebaõigete andmete parandamine ja täpsustamine. Lõikes 1 pannakse TTR-i volitatud töötlejale kohustus kontrollida TTR-i andmeid, kui andmete esitaja on teavitanud volitatud töötlejat ebaõigetest andmetest või kui tekib muul viisil kahtlus, et TTR-is on ebaõiged andmed (nt volinikud avastavad vea rutiinse kontrolli käigus). Registri volitatud töötlejale on antud õigus sulgeda juurdepääs ebaõigetele registriandmetele või andmetele, mille õigsuse suhtes on tekkinud kahtlus, kuni õiged andmed on registrisse kantud

või kaheldavate andmete õigsus on tuvastatud. Ebaõigete andmete parandamiseks eraldi tähtaega põhimäärusega ette ei nähta, kuna andmete esitajal kulub aega andmete õigsuse kontrollimiseks ja parandatud andmete esitamiseks.

Volitatud töötlejal on lõike 2 kohaselt õigus teha andmete esitajale või põhiandmete andmekogu volitatud töötlejale järelepärimisi andmete õigsuse kohta. Volitatud töötleja asendab ebaõiged andmed, mida ei saadud näiteks X-tee kaudu ega muu andmevahetuse teel, parandatud andmetega esimesel võimalusel pärast õigete andmete laekumist, kuid hiljemalt viie tööpäeva jooksul. Ebaõigete andmete parandamisel tuleb märkida paranduse (asenduse) teinud isiku andmed, paranduse tegemise aeg ja paranduskande aluseks olnud dokument.

Eelnõu §-ga 36 kehtestatakse registriandmetele juurdepääsu ja registriandmete väljastamise tingimused. Lõike 1 kohaselt on TTR piiratud juurdepääsuga register, mille andmed on mõeldud ainult ametialaseks kasutamiseks. AvTS § 35 lõike 1 punktide 3¹–5, 6–6² ja 9–12 järgi on andmekogus hoitav teave käsitatav asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabena ning TTR-i turvaklassile seatud tingimuste kohaselt on teabe kasutamine lubatud ainult kindlatele kasutajatele ja juurdepääs lubatud seda taotleva isiku õigustatud huvi korral. Juurdepääsuõigusega isik või asutus esitab andmete saamiseks volitatud töötlejale kirjaliku taotluse AvTS-is sätestatud korras ja tähtajaks. Taotluses tuleb loetleda soovitud andmed. Andmete puhul, mis ei ole registri põhiandmed, tuleb teabe soovijal pöörduda selle registri volitatud töötleja poole, kus huvipakkuvat teavet hoitakse põhiandmetena, sest RKIK ega PÄ ei tea, mis teave on juurdepääsupiiranguga ning kas isiku palve on õigustatud. Näiteks ei saa huvitatud isikud TTR-ist teavet sõiduki ja selle omaniku kohta, vaid nad peavad teabe saamiseks pöörduma Transpordiametisse.

Lõikes 2 käsitletakse registriandmetele juurdepääsu. See tähendab, et antakse juurdepääs TTR-ile või väljastatakse andmed TTR-ist. Juurdepääs registriandmetele antakse isikutele, kellel on neid andmeid vaja tööülesannete täitmiseks. Registriandmeid väljastatakse ka juurdepääsu taotleva isiku õigustatud huvi korral. Näiteks isikule, kelle vara koormatakse, väljastatakse sellisel juhul ainult teda puudutavad registriandmed. Andmeid võib väljastada nii elektroonselt kui ka paberil.

Juurdepääsuõiguse andmise või äravõtmise otsustab lõike 3 kohaselt RKIK-i või PÄ peadirektor või tema volitatud isik. Juurdepääsuõigus TTR-ile on enamasti vaid registri volitatud ja vastutaval töötlejal. Erandjuhul võimaldatakse juurdepääs TTR-ile ka teistele isikutele, kellel on seda vaja ametialase tegevuse tõttu. Neile väljastatakse andmeid päringu või teabenõude alusel.

Lõike 4 kohaselt on registri volitatud töötlejal kohustus pidada arvestust juurdepääsuõigust omavate isikute üle, näidates ära isiku nime, isikukoodi, andmete väljastamise põhjuse ja viisi ning kuupäeva. Selline andmete kogumine võimaldab isikulisemat tuvastust.

5. peatükk. Andmete säilitamine, järelevalve registri pidamise üle, registri pidamise rahastamine ja registri likvideerimine

Viies peatükk koosneb neljast paragrahvist, millega reguleeritakse registri andmete arhiveerimist, järelevalvet, registri pidamise finantseerimist ja registri likvideerimisega seonduvat.

Eelnõu §-s 37 käsitletakse TTR-i kantud andmete säilitamist ja arhiveerimist. Lõike 1 kohaselt TTR-is andmeid ei arhiveerita.

TTR-is hoitakse andmeid kuni nende ajakohasuse lõppemiseni. Arvestades andmesubjekti, määratakse ajakohasus ka erinevalt. Näiteks on sõidukite osas leitud, et andmed on ajakohased, st sõidukid on eesmärgipäraselt kasutatavad, 25 aastat pärast sõiduki esmakordset registreerimist liiklusregistris. Vanemaid sõidukeid ei ole mõistlik koormata, sest üldjuhul nende kasutusväärtus on vähenenud. Teistest andmekogudest saadavad andmed on ajakohased seni, kuni nende kohta on teave põhiaandmeid hoidvas andmekogus. Näiteks ehitise andmed on ajakohased kuni ehituse kohta käivate andmete kustutamiseni ehitisregistrist, kuivõrd ehitiste kasutusväärtus on pikem kui mootorsõidukil. Andmed, mis esitatakse riigi andmekogu väliselt, on ajakohased kümme aastat TTR-i esmakordsest kandmisest või andmete muutmisest. Sätte eesmärk on tagada, et esitatud andmed oleks aktuaalsed. Näiteks vastuvõtva riigi toetust korraldava valitsusasutuse esindaja andmed võivad aeguda kümne aasta jooksul, kui neid ei uuendata. Kui vahepeal tehakse muudatus näiteks seoses isiku ametikoha muutumisega, algab ajakohasuse arvestus muutmise hetkest.

Ajakohasuse kaotanud andmeid ei kuvata TTR-is ja neid ei saada ka andmevahetuse teel. Ajakohasuse kaotanud andmed kustutatakse registrist. TTR-i andmeid arhiivi ei kanta. Küll aga arhiveeritakse volitatud töötlejale esitatud kande aluseks olevad dokumendid ja neid säilitatakse dokumendihaldussüsteemis vastavalt asjaajamiskorras sätestatule.

Eelnõu §-s 38 tuuakse välja TTR-is tehtud toimingute kohta andmete säilitamise nõuded. Iga toimingu kohta säilitatakse kolm aastat toimingu tegemisest arvates toimingu tegija tuvastamist võimaldavad andmed, toimingu tegemise kuupäev ja kellaaeg ning toimingu liik.

Eelnõu §-s 39 sätestatakse registri pidamise nõuetekohasuse kontrollimise ja registri pidamise üle järelevalve tegemise kord. Sätte eesmärk on tagada, et registri pidamine, sealhulgas andmete töötlemine, säilitamine, väljastamine ja registri tehniline haldamine, toimuks õigusaktides ning registri pidamist reguleerivates dokumentides sätestatud nõuete kohaselt.

Lõikes 1 sätestatakse vastutava töötleja ja kaasvastutava töötleja kohustus kontrollida registri pidamise nõuetekohasust neile § 3 kohaselt määratud ülesannete ulatuses. Ülesannete ulatusest lähtuv kontroll tagab, et vastutav ja kaasvastutav töötleja kontrollivad eelkõige neid registri pidamisega seotud tegevusi, mille eest nad vastutavad või mille korraldamine kuulub nende pädevusse.

Kontroll hõlmab vajaduse korral muu hulgas registri andmete töötlemise, andmete turvalisuse, andmete õigsuse ja ajakohasuse, juurdepääsude korraldamise ning muude registri pidamise nõuete järgimise hindamist. Kontrolli ulatus ja viis sõltuvad vastutavale või kaasvastutavale töötlejale § 3 alusel määratud ülesannetest.

Lõikes 1 sätestatud kontrollikohustus on sisekontrolli iseloomuga ning selle eesmärk on võimaldada puudused avastada ja kõrvaldada võimalikult varakult. See ei välista ega piira muude õigusaktidega ettenähtud riiklikku või muud välist järelevalvet.

Lõikes 2 sätestatakse, et registri pidamise üle teevad järelevalvet registri vastutavad ja kaasvastutavad töötlejad. Säte määratleb registri pidamise korraldamisega seotud sisemise järelevalve pädevuse ning võimaldab vastutaval ja kaasvastutaval töötlejal kontrollida, kas registri pidamine vastab õigusaktidest ja registri pidamist reguleerivatest dokumentidest tulenevatele nõuetele.

Järelevalve tegemine ei muuda vastutava või kaasvastutava töötleja rolli ega anna neile pädevust teostada järelevalvet valdkondades, mis kuuluvad seaduse kohaselt mõne muu pädeva

asutuse ainupädevusse. Samuti ei piira säte järelevalveasutuste seadusest tulenevaid ülesandeid ja volitusi.

Eelnõu §-ga 40 sätestatakse TTR-i arendamise ja pidamise rahastamine. Täpsem selgitus kulude jaotuse kohta on antud selle seletuskirja punktis 5, mis kajastab määruse rakendamisega seotud tegevusi ja nendeks ettenähtud kulusid. TTR-i arendamise ja pidamise kulu kaetakse RKIK-ile ja PÄA-le eraldatud rahaliste vahendite arvelt.

Eelnõu §-ga 41 sätestatakse registri likvideerimise kord.

Eelnõu §-ga 42 sätestatakse määruse rakendamise aeg, milleks on 1.oktoober 2026. aastal.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus on kooskõlas isikuandmete kaitse üldmäärusega (EL) 2016/679 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2022/2557.

4. Määruse mõjud

Määrus kehtestatakse KORKS § 135 lõike 3 alusel, mistõttu selle mõjud on juba hinnatud seaduse seletuskirjas ning määrusest ei sõltu TTR-i asutamine ja pidamine, mis on ette nähtud seadusega.

Määrusel on otsene positiivne mõju riigi julgeolekule. Asjade sundkasutusse võtmise ja sundvõõrandamise määramise ning ühekordsete kriisiülesannete andmise põhiline ja kõige olulisem eesmärk on tõhustada kaitsevõimet ja saavutada väeüksuste täielik komplekteeritus. See tähendab, et nii Kaitsevägi, RKIK, PÄA kui ka teised riigiasutused saavad kriiside ajal vältida vara kasutuse topeltplaneerimist riigi julgeoleku korraldamisel.

Määrusel on positiivne mõju ka tervele avalikule sektorile, sest valitsusasutused saavad tsiviil-sõjalise koostöö raames võimaluse lahendada ilma suure ajakuluta kriisiolukorda, sest vajalik ressursiplaan ja andmestik on TTRis olemas ning TTRi kaudu võimaldatakse eri stsenaariumites vajalike vahendite kasutuse kavandamist. See tähendab, et riigikaitseks vajalikest vahenditest on olemas täielik ülevaade ja neid saab kasutada kriisiolukorra lahendamisel, samuti on koondatud andmed olemasolevate vahendite kohta, et planeerida mh riigikaitseks kriisiolukorras vajalike meetmete rakendamist.

Määrusel on otsene mõju välissuhetele, täpsemalt sõjalistele liitlассuhetele, sest TTR võimaldab paremini planeerida ja hinnata, millises mahus suudetakse Eestis viibivaid välisriigi relvajõude toetada ning osutada rahvusvahelises sõjalises koostöös Eestis viibivate välisriigi relvajõudude üksustele paremini planeeritud teenuseid.

Määruse mõju ulatus ja sihtrühm ei ole võrreldes kehtiva määrusega muutunud ning eelnõuga ei looda uut isikuandmete töötlemise eesmärki.

Olulist ebasoovitavat mõju ei ole ette näha.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatav tulu

Määruse § 41 kohaselt kaetakse TTR-i pidamise kulud riigieelarvest vastutava töötleja (RKIK ja PÄA) eelarvest. Samuti kaetakse RKIK-i ja PÄA eelarvest TTR-i arendamiseks vajalikud kulutused.

TTR-i on vaja teha RKIK-i vastutusalala lõikes arendustöid seoses uute andmeväljade ja liidestustega. Registri maksumus aastas on ligikaudu 50 000 eurot, mis sisaldab TTR-ile vajalikke arendus- ja hooldustöid.

Peale TTR-i on vaja teha arendustöid TÖR-is, et kriisiülesandega ametikohtade õigust omavate asutuste ja isikute teave liiguks automaatse liidestuse kaudu TÖR-i. TÖR-i arenduskulud kaetakse Maksu- ja Tolliameti eelarvest.

Muudatuste rakendamisega seotud arenduste ulatust ja võimalikku kulu täpsustati eelnõu kooskõlastamise käigus Maksu- ja Tolliameti ning asjaomaste andmekogude vastutavate töötlejatega. Esialgu toimub andmevahetus olemasoleva töökorralduse raames. Kui edasiste analüüside ja arendusplaanide tulemusel muutub mõeldavaks andmekogude liidestus või muul viisil andmevahetuse automatiseerimine, ning asutuste olemasolevad ressursid sellist arendust ei võimalda, siis käsitletakse vastava arenduse läbiviimiseks vajalikku potentsiaalset rahastusvajadust järgnevate aastate eelarveprotsessides. Juhul kui riigi eelarveprotsessist raha ei eraldata, leitakse vahendid asutuse eelarvest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, aga rakendatakse tagasiulatuvalt 1. oktoobrist 2026. aastal, kuna sellel kuupäeval jõustub KORKS, mille § 135 lõike 3 alusel käesolev määrus kehtestatakse.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määrus esitati kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi kaudu ministeeriumitele ja Riigikantsleile ning arvamuse andmiseks Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusele, Kaitseväele, Päästeametile ja Eesti Varude Keskuse AS-ile. Eelnõule saabunud märkuste arvestamise kohta on koostatud märkuste tabel.¹²

¹² Käesoleva eelnõu seletuskirja lisa